

Metodekort 1

Identificer dilemmaet eller paradokset

Hvornår

Når du skal identificere, hvad en situation handler om, så du kan drøfte den med andre for at vælge en relevant handling eller respons.

Hvem

Du kan bruge metoden i en samtale med kolleger, samarbejdspartnere, eller andre, som kan hjælpe dig til at få greb om den situation, som kalder på etisk refleksion.

Hvorfor

Før en etisk refleksion kan det være godt at afdække, om det du søger er en løsning, et valg eller hvordan du skal navigere i en kompleks situation. Er der tale om et problem, et dilemma eller et paradoks. Når du har identificeret det, kan du vælge, hvilke etiske principper, der kan være hjælpsomme i en drøftelse, i relevant respons og evt. efterfølgende handling.

Trin 1 – indflyvning

Fokuspersonen fortæller kort om situationen – beskriv fx

- Hvad er konteksten?
- Hvem er involveret?
- Hvad har du lagt mærke til, som gør, at du oplever, at der er noget på spil?
- Er der nogle krav eller interesser, som påvirker den situation, du står i?

De øvrige lytter med det nysgerrige øre:

...dvs uden at tænke i løsninger eller konklusioner, og noterer fx nøgleord i fortællingen. (evt på post-its)

Trin 2 – et skridt ned i tragten

Spejl fortællingen – lytterne fortæller kort: Hvad lægger I mærke til?

Fokuspersonen hører sin fortælling med andres ører og vælger, hvad der vigtige pointer eller temaer.

Trin 3 – identifikation

Gruppen drøfter sammen, om det fokuspersonen har valgt peger på:

- Et problem – der skal løses
- Et dilemma – der kalder på et valg
- Et paradoks – som skal navigeres i

Trin 4 – beskrivelse

Hvis det er et **problem**, beskrives dette og evt. mulige løsninger, som kan drøftes med de etiske principper som guide.

Hvis det er et **dilemma**, beskrives dilemmaet og de mulige valg, gruppen kan se for sig. Dilemmaet karakteriseres ved, at ingen valg er gode uden at være på bekostning af noget andet.

Hvis det er et **paradoks**, beskrives de modpoler, som udgør den udspændthed, der karakteriserer paradokset. Det der er samtidigt tilstede, og som skal vægtes.

Metodekort 2

Undersøg og reflekter sammen

Hvornår

Når du skal undersøge et dilemma eller et paradoks ved at bruge de etiske principper for evaluering. Fx når du skal træffe et valg, lave et oplæg til beslutning, forberede en drøftelse med relevante samarbejdspartnere eller lignende.

Hvem

Du kan bruge metoden i en samtale med kolleger, samarbejdspartnere, eller andre, som kan hjælpe dig til at få greb om den situation, som kalder på etisk refleksion.

Hvorfor

Dilemmaer og paradokser er ofte komplekse. De er karakteriseret ved, at der ikke er enkle løsninger. Ved at drøfte dem med hjælp fra de etiske principper, kan du finde frem til, hvad der er på spil, og sammen med andre kvalificere fx mulige valg af håndtering af et dilemma, finde veje i at navigere i paradokser, eller måske afklare om noget skal afdækkes nærmere.

Trin 1 – find principper

Fokuspersonen fortæller hvad dilemmaet eller paradokset består i

De øvrige lytter og bruger princip-blomsten til at pege på relevante hoved-principper og del-principper. Det kan fx være ved at tage en runde, hvor hver deltager helt kort fortæller, hvorfor det er de principper, de hører er i spil.

Trin 2 – prioritér og placér

Vælg nogle få principper, som er relevante for drøftelsen og som alle kan tænke med i.

Brug evt både principblomst og beskrivelserne til hjælp. Når gruppen sammen har placeret dilemmaet eller paradokset i principblomsten, og udvalgt relevante principper, åbnes for en drøftelsen.

Trin 3 – Fold ud og lyt!

Start med 1-2 minutters stille tænketid, hvor deltagerne overvejer argumenter eller positioner indenfor de valgte principper.

Tænk fx over, hvad du er optaget af og hvorfor?

Det er vigtigt, at man tillader sig selv at lytte og tænke med i andres argumenter og perspektiver. Uenighed er ok. Formålet er at nuancere. Læs principbeskrivelsen for at nuancere dialogen.

Skriv evt. nøgleord og pointer ned på en flip som en fælles referenceramme.

Trin 4 – Reflektér sammen

Del med hinanden:

- Hvad har I fået øje på i drøftelsen?
- Er noget forandret i dit perspektiv?
- Hvad synes særligt vigtigt for situationen?
- Kan I se nye mulige valg eller veje?

Fokuspersonen afslutter – fx ved at sige

- Hvad vil jeg gå videre med?
- Hvad har jeg brug for at vide mere om?